

Literárna cena Čakanky
za rok 2023

Milé autorky, milí autori!

Súčasnosť je plná rôznych lákadiel, ktoré nás zvádzajú a niekedy aj vedú k pohodlnosti až lenivosti. Stačí len kliknúť a umelá inteligencia to vyrieši, vytvorí... Nemusíme strácať čas vyhľadávaním a vysedávaním v knižniciach, dlhými výpočtami, objavovaním už objaveného. Milióny informácií dostaneme rýchlo, poznanie je na dosah. Je to ľahké a takmer bezstarostné. Krásna predstava života bez námahy. A predsa! Niečo v nás sa búri, je nespokojné, pociťuje nebezpečenstvo, nepokoj. Prečo v období veľkého materiálneho bohatstva sme plní úzkosti, nespokojnosti so sebou, s tými druhými, so svetom a so životom? Nie je jednoduché nájsť odpovede na tieto otázky, je však isté, že ich musíme hľadať sami, nielen mimo nás, ale predovšetkým v nás.

Táto latentná či evidentná neistota sa preniesla aj do súťažných prác, do veršov, poviedok i niektorých románov. Je zrejmé, že súčasné literárne texty zrkadlia dobu, v ktorej žijeme, zaznamenávajú jej turbulencie. Buďme optimisti a verme, že tak ako sa búrkové mraky vypršia a rozplynú, tak sa zmení postupne i doba a roky nepokoja vystriedajú roky tvorivého zápalu a radosti z bytia.

Myslíme si, že mnohí práve preto, aby našli odpovede na súčasné problémy, aj tie osobné, sadli za počítač a napísali báseň či poviedku a vo svojich textoch naznačili niektoré východiská. A to je dobre. Čakanka, n. o., a porota literárnej súťaže má z tvorby účastníkov o Literárnu cenu Čakanky, n. o., radosť, cení si každý príspevok, ktorý do súťaže prišiel.

Je nám ľúto, že nemôžeme oceniť všetkých, ale chceme poďakovať tým autorkám a autorom, ktorí sa prihlásili do 14. ročníka súťaže. Opäť úprimne ďakujeme literárnym klubom v ZUŠ v Starej Ľubovni (PhDr. Evička Kollárová) a na Gymnáziu v Topolčanoch (Mgr. Zuzana Martišková), že sa po mnohé roky vytrvalo venujú písaniu, slovesnej tvorivosti a zasievajú semienka kultúry a kultúrnosti. Ďakujeme aj ďalším vyučujúcim na základných a stredných školách na Slovensku, že vedú žiakov k umeniu a vzťahu k literatúre. Svedčia o tom práce z rôznych kútov Slovenska. Bulletin ocenených prác venujeme všetkým autorkám a autorom. Nech je pre nich inšpiráciou a podnetom k účasti v nasledujúcom ročníku súťaže o Literárnu cenu Čakanky.

Čakanka, n. o.

Oblasť tvorby dospelých autorov

Poézia

1. miesto

Anna Lažová

Cesty osudu

Kráčame osudom
a vnikáme až do korieňkov
vlastného bytia
V tichu predlžujeme noc
do snivej hmly
a vyháňame prázdnotu
zo sŕdc

Ráno prestiera radosť
myseľ ľudí zaplavuje
farebný záchvat
a koncert slov sa spúšťa
na hlavy vyplašených
vtáčať
Svet chaosu
je dotvorený dokorán

2. miesto

Marek Lehocký

BIELI PÚTNICI

Na cestách
K Slnku, ktoré nezapadá.

Odkiaľ berú svoju nádej
Každý deň schovávať
Svoje rúno pred rosou
Či pred svetlom noci?

Nezdá sa mi, že by sa báli jej svetla.

Skloním sa bližšie a
Zrazu mi zasvieti ich múdrosť:
Ich púť je v čakani
Viac v túžbe ako nazeraní
Je hľadaním než vlastnením
Ich púť je tónou pre vyprahnutých
Ale aj úkrytom zlomených v srdci.

Ponorili sa do veľkého ticha
Pohrúžení jeho tónmi
Od ktorých sladších niet v tomto svete
A ani netreba:
Veď ich uši počúvajú sláky anjelov

Čo prinášajú každý deň
Vôňu kadidla a chleba na nebeský stôl.

Sloboda, aká nemá hraníc:
To spievajú ich srdcia
Ruky hovoria o sláve stvorenia
ktoré nedotknuté hriechom tiež spievalo
Božiu pieseň.

Zafúkal vánok nesúci vône
rozkvitnutého života
A ja pozerám na pútnika bieleho:
Ponorený vytrvalo v jemnosti
plynúceho času
Pokyvkáva bielou kapucňou
V ktorej bielobe je ukrytých viac slov
Než veľký Básnik spieva.

3. miesto

Pavol Fekete

V myšlienkach

Ihlou prebodávam písmená
a v hlave ich navliekam na šnúrku,
lebo slová o tebe,
mi už neprislúcha spájať.
Napokon ich vypustím,
zo zajatia myšlienky,
nech po jednom padajú,
do písmenkovej polievky.

Bez názvu

Oheň zahodil livrej
a stal sa pánom.
Zbĺkli živé pochodne,
vo vášni bez hraníc.
V davovej psychóze,
hlavy stratili úsudok,
až napokon upálili ľudskosť.

Cena za optimistickú tvorbu

Lenka Podhradská

Priateľka šitá na mieru

Poznám človeka, ktorý pre mňa znamená veľa,

Beátka sa volá.

Cesty sa nám skrížili v širom svete.

Že kde?

Hneď sa dozviete.

Predstavte si, dámy, páni,

osud nás spojil v poľskej Poznani.

Bola som tam svoje básne prezentovať,

Beátka tam bola ako študentka praxovať.

Písala o mne v diplomovej práci.

Vidíte, aký je svet malý?

Vzájomne sme sa nepoznali,

až na Slovensku sme tú česť mali.

Začali sme sa priateľiť,

také priateľstvo

by ste chceli zažiť!

Keď nadišiel správny čas,

Beátka svojím rozhodnutím potešila ma

hneď a zaraz.

Zmocnila sa ma radosť veľká,

keď mi oznámila:

„Budem tvoja asistentka!“

Každé ráno ma oblieka, umýva,

radosti či starosti so mnou prežíva.
Nitru máme prejdenú krížom-krážom.
Mať takú asistentku,
ako je tá moja,
je veľkým darom.
Je nám spolu príjemne,
raz do týždňa pečieme.
V nedeľu chodíme do kostola,
potešiť Ježiša aj Pána Boha.
Môžete mi veriť,
takého človeka,
nechcem nikdy stratiť.
Máme sa radi veru, veru,
jedna pre druhú sme šité na mieru.

Beátke venuje Lenka

Oblasť tvorby dospelých autorov

Próza

1. miesto

Miroslava Dulová

Dej, miesto a všetky osoby v poviedke sú vymyslené a akákoľvek podobnosť so skutočnými udalosťami je dielom náhody.

Osudová príťažlivosť

(Úryvok)

Vlak ako skoro každý deň meškal pár minút v cieľovej stanici. Prvý prestup som ako tak stihla, druhý sa však už nepodaril. Spoj mi ušiel doslova pred nosom. Musela som čakať skoro polhodinku na ďalší. Nepotešilo ma to, najmä pre nepriaznivú predpoveď počasia. Pokým som kráčala lesom, ešte sa dalo rýchlym krokom. Ako som ho však opustila, vietor zosilnel, začal poletovať sneh a čím som bola vyššie, tým viac. Síce som mala všetko potrebné, ale aj určité pochybnosti, či sa dostanem do cieľa mojej cesty, a to bol október len v polovici. Pred chatou som si poctivo omietla sneh z topánok a vošla. Pri stole najbližšie k okienku sedeli štyria horolezci a dôkladne rozoberali čo keby. Sadla som si na opačný koniec miestnosti. O chvíľu sa chatár s milým úsmevom spýtal, čím mi môže poslúžiť. Objednala som si tatranský čaj. Pomalými dúškami ma zohrieval a psychicky som sa pripravovala na moju zamýšľanú úlohu.

Po dobrej chvíli chatár prišiel opätovne a položil mi rovnakú otázku. Odvetila som: „Veľmi pekne prosím, odomknite tú malú izbičku. Potom si do nej na chvíľu sadnem a sľubujem, že sa ničoho nedotknem“. Sprisahanecky sa usmial a prisľúbil kľúč priniesť hneď, ako sa mu ho podarí nájsť. Podarilo sa a otvoril mi dvere. Sadla som si na najväčší kus nábytku v malinkej izbe, na dvojité lôžko, skryla som si tvár do dlaní a začala som rumázgať. Premohol ma veľký smútok, veď práve tu kedysi dávno som stretla a zažila najväčšiu lásku môjho života. Už tu však nemôže so mnou byť, jednoducho preto, že ho už niet.

Naraz sa dvere potichučky otvorili a vošiel čerstvo osprchovaný chatár len s uterákom okolo pása a ešte stále vlhkými vlasmi. Skrútil kľúč v zámke a zastal, akoby váhal, či urobiť alebo neurobiť ten posledný krok smerom ku mne. Urobil. Jemne mi zdvihol bradu a zdvihol ma z postele. Jemnučko mi vybozkával slzy z líc, šťavnato ma pobožkal a zašepkal mi do ucha: „Teraz sa

dokonale pomilujeme, potom budeš mlčať a necháš ma všetko vyrozprávať až do samotného konca.“ Návrh ma zastihol nepripravenú, so zmiešanými pocitmi a vôbec som netušila ako zareagovať. Moje mlčanie považoval za nevysslovený súhlas, a tak sa stalo niečo neuveriteľné. Akoby sme sa poznali ako dobrí starí známi, všetko fungovalo ako v dokonalom súkolesí. Po dlhej chvíli sa ozval: „Teraz, prosím, mlč a vypočuj ma.“

Hovorí sa, že rodičia majú všetko vyskúšať, čo sa chystajú robiť ich deti. Myslím si však, že to platí aj naopak. Asi pred desiatimi rokmi sa vyskytla príležitosť, aby som išiel sem pracovať. Hneď prvý večer, keď som zatvoril oči, začala z medzier medzi doskami na obklade stien i stropu vychádzať plazivá osudová príťažlivosť. Až celkom zaplnila izbičku. Keď som zatvoril oči, videl som zreteľne dve krásne milujúce sa postavy a jednu z nich som s veľkým prekvapením ihneď spoznal – môjho otca. Spomenul som si, mal som vtedy asi štyri roky, otec obyčajne chodieval z chaty domov v nedeľu večer, teraz však prišiel až v utorok. Správal sa ako nikdy predtým a nikdy potom – pozorný, milujúci, starostlivý a nápomocný, ak vymenujem len niektoré z mojich pocitov. Samozrejme, že ma ako malého chlapca nemohlo napadnúť, že sa niečo deje. Potom som na tieto pocity úplne zabudol.

Keď už bol otec na dôchodku, často sedával doma pri počítači. Raz, keď som ho bol pozrieť, prišlo mu nevoľno a musel som ho odviezť do nemocnice. O niekoľko dní zomrel na vážnu chorobu. Na monitore svietila stará čiernobiela fotografia z horolezeckého výstupu s mladučkou dievčinou v otcových najobľúbenejších lezeckých nohaviciach, ktoré by nikdy nikomu nepožičal. Vtedy som sa rozhodol, že musím túto dievčinu vyhľadať, aby som podľa možností o nej čo najviac zistil.

Vypracoval som si niekoľko scenárov, čo a ako a kedy a kde. Môj zámer sa len potvrdil, keď som sa rozhodol ešte raz prepátrať izbičku na chate, či v nej nenájdem nejaký kľúč, nesmierne potrebný pre ktorýkoľvek z mojich scenárov. Už neviem, po koľký raz som otvoril zásuvku v malom písacom stolíku a až teraz som zistil, že jedna je kratšia ako druhá. Mala za zadnou doštičkou malú drevenú škatuľku a v nej listy previazané stužkou – listy od dievčiny pre otca a otcove listy, ktoré písal, keď sa už ďalej nestretávali, len pre písanie a nikdy ich neodoslal.

O to viac zosilnela moja túžba stretnúť ťa. Keď si sem pred dvomi dňami volala, či bude chata otvorená, pozrel som do kalendára a neveril som vlastným očiam – veď to prídeš presne ako švajčiarske hodinky, presne v polovici októbra! Teraz sa cítim, akoby osudová príťažlivosť prechádzala z otca na syna, a je mi nesmierne - ako nikdy predtým! Teraz otvorím fľašu, ktorú som odkladal od mojej prvej noci v chate, pozri, aký má dátum! Pripijeme si na osudové stretnutie, veľmi podobnému na to prvé, kedysi dávno práve na tomto mieste.“

Pomaly prichádzalo ráno, hviezdy na oblohe, ktoré sme videli cez malé okno, už pomaly bledli a začala som tuho premýšľať ako ďalej. Neverím na zázraky, ani na to, že osudová príťažlivosť sa vôbec dokáže zopakovať, aj ak by to tak bolo, čo to vlastne pre mňa znamená? Ako sa mám s touto neľahkou situáciou vysporiadať?

Opäť sa ozval tichým, avšak rozhodným hlasom. „Premýšľaš, ako sa vysporiadaš s touto situáciou? Uľahčím ti to. Už niekoľko mesiacov som sám, manželku už nemám. Obaja synovia si založili rodiny. Viem, že sa nezbalíš a všetko zanecháš tam v doline, aby si mohla byť tu a teraz len so mnou. Tajne však dúfam, že si občas nájdeš niekoľko dní, aby sme sa mohli venovať len jeden druhému. Veľmi by som sa tešil. Mám priveľké očakávania?“

2. miesto

Edita Ďurčová

Dilema

(Úryvok)

„*Lúbiš ju?*“ – S touto otázkou na perách som sa skúmavo pozrela na svojho muža. Práve sa mi totiž priznal, že predtým už takmer dva roky tají mimomanželský pomer. NIE, NIE a ešte raz NIEEEE!!! – Ako sa to len mohlo stať?! Kde som urobila chybu?! Veď až doteraz bolo medzi nami všetko v absolútnom poriadku. Bola som o tom skalopevne presvedčená... Adrián mi však svojou výpoveďou vyrazil dych. Mal milenkú. A ja som nič nezbadala! Zúrila som. Plakala. Kričala som naňho. Nazvala som ho klamárom, pokrytcom, bezcitným manipulátorom úbohých žien, nemravníkom. Oprávnené! A on? – Pf, ani sa len neusiloval svoju vinu v mojich očiach zmierniť. Iný chlap na jeho mieste by zrejme všetko zapieral. Možno by si aj kľakol na kolená a prosil by o odpustenie. Ale ten môj? – Ani nápad. Radšej tam iba stál ako soľný stĺp, vyhýbal sa očnému kontaktu so mnou a hlava mu ovisala viacej než zmoknutý plášť na vešiaku. Išlo ma rozhodiť od zlosti. Celkom pokojne sa mi priznal, že sa už dlhší čas potajomky stretáva s istou ženou, ktorú spoznal počas zahraničnej pracovnej cesty do Rakúska. Tam si padli do oka a ona sa k nám na Slovensko neskôr presťahovala. Tu, v Petržalke, si prenajala byt, aby mohla byť Adriánovi nablízku. Nemohla som uveriť vlastným ušiam! Ako mi to mohol spraviť? Tak veľmi som ho milovala a verila mu. Čo už. Zrejme sú všetci muži takíto. A aj keď mi manžel tvrdil, že sa k tomuto pomeru doznal preto, lebo ho už dávnejšie hrýzlo svedomie, neverila som, že by ho celá táto záležitosť nejako hlbšie trápila.

„*Lúbiš ju?*“ zaznela z mojich úst znovu tá istá pálcivá otázka. Chvíľočku visela vo vzduchu. Obaja sme mlčali. Ticho v izbe prerušovalo len bubnovanie dažďa na obločné tabule, prebiehajúce v pravidelnom, až uspávajúco kolísavom rytme.

„*Áno, ľúbim ju,*“ zaburácala ako hrom odpoveď môjho drahého. Prišlo to celkom nečakane, iba tak, odrazu. „*Ale milujem aj teba, Melánia,*“ dodal rýchlo, keď videl, že sa chystám zodvihnúť ruky na protest, „*vlastne... Vlastne vás mám rád obidve. Teba aj Inge. Nevie, ako je to možné, ale...*“ – Tak, teda Inge! Harpya jedna! A ako si vôbec dovoľuje porovnávať ju so mnou – so svojou zákonitou ženou, ktorá mu varí, perie, upratuje a žehlí košeľe - a navyše priamo v mojej prítomnosti??!! Veď to preňho nemôže byť nič iné ako obyčajný flirt. Alebo sa mýlim?

„A čo mieniš robiť?“ opýtala som sa ho znechutená týmto ľubostným trojuholníkom.

„To ešte neviem, ale niečo vymyslím,“ povedal a rýchlo vyšiel von z obývačky smerom do kuchyne.

„Ešte, že sa s tou svojou Rakúšankou vieš dohovoriť po nemecky!“ zakričala som naňho sarkasticky, kým za sebou zatváral kuchynské dvere. Ostala som tam stáť so zvláštnym chvením v žalúdku a s ústami otvorenými dokorán od prekvapenia. Nervy mi pracovali ako šialené. - Hádám len nemyslí na rozvod?! Azda sa po všetkých tých rokoch, ktoré nás k sebe viažu reťazou sladkých spomienok – ale aj občasných hádok a nedorozumení – teraz naše manželstvo nerozpadne kvôli nejakej pobehlici? To nedovolím! V nijakom prípade! Lenže čo s tým? - Začala som horúčkovo uvažovať, čo mám v tejto situácii spraviť. Ako sa zachovám? Hm.

Ubehlo zopár dní. Boli to ťažké chvíle. Očividne nielen pre mňa, ale aj pre môjho „miláčika“, ktorý sa odvtedy, ako mi povedal pravdu o svojom milostnom romániku s tou ženskou, len zakrádal ako tieň izbami nášho bytu. Hanbil sa. A mal na to dobrý dôvod. Dokonca sa odsťahoval z našej spoločnej spálne na gauč. Odôvodnil to tým, že si všetko potrebuje poriadne premyslieť. To jediné som mu verila. Keďže sme nemali deti, bolo preňho ľahšie ma opustiť a ísť za inou, keby chcel. Bolo evidentné, že vo svojom vnútri rieši dilemu. Hoci nič nepovedal, videla som na ňom, že prechádza istou fázou rozhodovania sa.

DILEMA. – Nezaoberala som sa snáď tým istým problémom aj ja sama? – Veru áno. Veď som sa po nociach prehadzovala na posteli, lebo spánok neprichádzal, a duševne som veľmi trpela. Keďže som do Adriána ešte vždy bola zamilovaná, nezniesla som myšlienku na to, že sa v jeho živote objavila iná žena. Nezniesla! Bola mi protivná, to priznávam bez ostychu. Čo však môžem urobiť? Mám zložiť zbrane? Dobrovoľne sa vzdať? - Opustím ho skôr, ako mi príde oznámiť, že sa so mnou chce dať rozviesť? Aspoň to pre mňa nebude také ponižujúce, ak sa odhodlám urobiť to takto. Ale čo v prípade, ak sa nakoniec rozhodne zostať so mnou? Bude aj naďalej navštevovať tú hlúpu Rakúšanku a klamať ma ako doteraz? To teda nie! Radšej od neho odídem sama, potichučky a pokojne, kým je na to ešte čas. A pokúsim sa zadusiť v sebe i ten posledný plamienok lásky k môjmu mužovi, ktorý by aj potom ešte náhodou zostal tlieť pod hromadou pahreby v mojom srdci. Ale nech som sa akokoľvek mučila a usilovala, nevedela som sa rozhodnúť, čo spravím. Potajomky som sa sem-tam dívala do manželovej tváre, aby som zistila, či aj on nejako pokročil. Márne. Z obličaja som mu nevedela vyčítať vôbec nič. Zjavne sa však trápil rovnako ako ja, čo mi prinášalo istý druh zlomyseľného uspokojenia. Beztak si za všetko môže sám! Nech sa len pekne sužuje. Patrí mu to! Tak, a basta.

Výsledok sa nie a nie dostaviť. Obidvaja sme boli bezradní, usilujúc sa jeden druhému radšej vyhýbať, ako sa len dalo. Myslím, že sme sa obaja cítili rovnako – ako medzi dvoma

mlynskými kameňmi. Vinu som pripisovala onej záhadnej dileme. DILEMA. Čo to slovíčko vlastne znamená? – Voľbu, a to ťažkú. A nevyhnutnosť voľby medzi dvoma východiskovými bodmi v našej domácnosti visela vo vzduchu ako ťaživé dusno. JA ALEBO INGE? – ODÍDEM ALEBO POČKÁM, AKO SA ROZHODNE ON SÁM..? - JA ALEBO INGE? - ODÍDEM ALEBO POČKÁM...

A tak to išlo stále dookola. Adrián aj ja sme boli akoby v zajatí celej armády dilem. Aspoň pokiaľ išlo o mňa, o dilemách sa mi v tom čase aj snívalo: neodbytné okolo mňa krúžili a dobýjali sa mi do podvedomia. Tancovali mi pred vnútorným zrakom. Vnili sa. Hvízdali. Niekedy blikali ako hviezdy. Ráno som sa zobúdzať spotená a, prirodzene, aj zle vyspatá. To z týchto zvláštnych snov a z neschopnosti zažmúriť oči ešte dlho po uložení sa do postele. Na nič som sa nedokázala sústrediť. V práci som si preto musela vziať neplatené voľno. Iba na istý čas.

3. miesto

Judita Ďurčová

Mesačné tulipány

(Úryvok)

Do tmavej izby prenikal neveľkou škárou v obloku úzky pás mesačného svetla. Regína sa nepokojne prevaľovala na úzkej posteli, vedľa ktorej sa grandiózne vlnili mohérové záclony. Vonku sa práve ženili všetci čerti a nad mestom šantila februárová víchrica, no vnútri sa rozlievalo teplo ako na Bahamách. V ponurom interiéri niekdajšej detskej izby žiarili lúče bezbrehej intimity a z jeho kútov sálalo panenské prítmie. Bola hlboká noc a Regína sa v predstavách bezcieľne tmolila po nadhviezdnej lúke, ktorá bola zovšadiaľ obkolesená modrými lánmi tulipánov. Tie sa ako dlhočizný had vinuli až k *Mesačnému údoliu*, tajomne driemajúcemu na okraji lúčnych slatín a žiariacemu rovnakou bielobou ako jar kvitnúca na strome poznania. Očarená Regína sa zo všetkých síl usilovala natrhať čo najviac tulipánov. Keď ich získala plné priehrstie, spoza *Mesačného údolia* sa nečakane vynorila jej mladšia sestra Svetlana. S radostným výkrikom pribehla rovno k nej, objala ju a mäkkým hlasom jej zaštebotala: „Neboj sa, sestrička! Tulipánov, ktoré si práve natrhala, bude oveľa viac. Ja ti pomôžem a potom ich spoločnými silami dopravíme na Zem medzi obyčajných smrteľníkov. Na pomoc si zavoláme čarodejných anjelov, ktorí náš úlovok vložia do svetelnej vázy a potom nás na svojich krídlach zanesú domov. Poradíme si aj bez našich rodičov. Veď sme už dávno dospelé...“

Vtom sa Regína ako na povel strhla zo sna. Uvedomila si, že necupitá po vesmírnej lúke a pod nosom jej nevoňajú mesačné tulipány, ale divo sa zmieta na svojej posteli a na čele sa jej perlia kvapky bieleho potu. V okamihu sa vzpriamila a vyľakane pozrela smerom k protiľahlému kútu izby, kde spala jej sestra. Keď videla, že oddychuje rovnako pokojne ako batola, na perách sa jej mihol potuteľný úsmev. S úľavou klesla nazad do vankúšov a zababušila sa do vlnenej prikrývky, ktorá ju

hriala väčšmi než by to dokázal Héliov slnečný prút... Opäť sa pokúsila zaspáť, no bránilo jej v tom pomyslenie na podivný sen, čo jej pred chvíľou nedal pokoja. Za posledný rok ju mátal hádam už po stý raz, a to vždy okolo temravej polnoci. Hoci sa vyznačoval priateľskou atmosférou a niesol sa v znamení sesterskej spolupatričnosti, nevedela mu prísť na koreň...

Pravda bola taká, že so Svetlanou nie vždy vedeli nájsť spoločnú reč. Od útleho detstva obývali spoločnú izbu a mali sa vo vzájomnej obľube, no často medzi nimi dochádzalo k dievčenským treniciam. V ranom veku to boli spory o matkinu pozornosť či obľúbené hračky, kým v puberte nimi lomcovalo tínedžerské zápolenie o výsadné miesto pod slnkom. Chlapci ich však v tom čase vôbec nezaujímal. Obe patrili k hviezdnyim žiačkam *Základnej školy Pavla Dobšinského* v Rimavskej Sobote, ktorú dlhé roky navštevovali. Aj napriek rozdielnym povahám sa ustavične prehrňali v zemepisných atlasoch, učebniciach či obrázkových knihách. Vtedy takmer vôbec nevnímali okolitý svet a mašinériu jeho neúprosného kolobehu. Boli ponorené hlboko do svojho vlastného sveta poznatkov, písanej litery a rozprávkovvej fantázie, kde mal každý nesplnený sen prichystané svoje teplé hniezdočko.

Zlom v ich študijných zvyklostiach nastal až v období, kedy Regína oslávila svoje osemnásť narodeniny. V treťom ročníku štúdia na rimavskosobotskej *obchodnej akadémii* sa zapozerala do svojho spolužiaka Adama Krasického, tamojšieho sukničkára, ktorý mal medzi dievčatami povest' nenapraviteľného donchuana. Čuduj sa svete, jej to však vôbec neprekážalo. Láska jej celkom zaslepila zdravý úsudok. Zdalo sa, že Adam jej city opätuje, a tak spolu zakrátko začali chodiť. Tohto hnedovlasého fešáka s očami hlbokými ako kláštorné studne jej závideli nielen všetky spolužiačky, ale aj vlastná sestra. Svetlana, ktorá bola o dva roky mladšia, a práve jej minulo šesťnásť rokov, sa z pubertálneho dievčatka práve menila na dospievajúcu ženu. Pozvoľna sa v nej prebúdzali milostné túžby a predstavy. Tie pri pohľade na Adama nadobúdali oveľa reálnejší nádych než tomu bolo pri všeobecne zaužívanom fantazírovaní o láske...

Mimoriadna cena Čakanky, n. o.

Marta Bis

Askárria

(Úryvok z románu pre deti)

„Počkajte, stojte! Poznám to tu!“

Chvíľu sa roztržito obzeral okolo seba, akoby si narýchlo nevedel spomenúť, kadiaľ sa dať.

Zrazu však rozhodne zišiel dolu z lesnej cesty. „Poďte za mnou!“

Prešli ešte neveľký kus hustým krovím, keď zastali pod úpäťm vysokej skaly, ktorá bola z veľkej miery obrastená bujnými zelenými rastlinami.

Zrazu všetci traja náhle zmeraveli a prudko sa otočili.

Celkom blízko nich preletel splašený jeleň, ktorého isto vyplašili tí istí prenasledovatelia, pred ktorými sa snažili ukryť aj oni. Všetkým trom náhle odľahlo, keď zbadali vyplašené zviera, ale veľmi rýchlo si uvedomili, že im nezostáva veľa času.

Adamir rozhrňal husté závoje zeleného brečtanu.

Zrazu ožil.

„Poďte za mnou!“

Zaboril ruku do hustej zelene a odrazu sa v nej stratil celý. Vodopád brečtanu sa jemne odostrel a v jeho útrobach prezradil dobre schovanú malú jaskyňu. Nestihli za sebou ani poriadne zamaskovať vchod, keď na čistinku pred skalou s obrovským lomozom, dupotom a zavýjaním vpálila svorka strašných príšer. Adamir sa snažil nenápadne napraviť poodhrnutý zelený záves, ale už bolo neskoro. Nepriatelia boli príliš blízko.

„Zbadajú nás, určite nás nájdu!“ vrieskal Eliške v hlave neodbytný hlas.

Zimomriavky im behali po chrbtoch, ale nemohli sa ani pohnúť, aby sa neprezradili. V jaskyni bola našťastie úplná tma, zrejme preto si ich zatiaľ nik nevšimol.

Len cez riedke, poodhalené rastliny dopadalo na jednu jej stenu slabé slnečné svetlo. Chvíľu trvalo, kým si ich oči privykli, no o chvíľu sa im naskytila strašidelná hra tieňov. Dopadajúce slnečné lúče začali odhaľovať hrôzostrašné siluety.

Adamir nepovedal ani slovo.

Potichu si z krku odviazal zelenú šatku a niekoľkokrát ňou zamával vo vzduchu, akoby prášil obrus. Zo šatky sa zrazu stala obrovská plachta. S najväčšou opatrnosťou si ju prehodil cez seba a potom ňou zakryl aj na smrť vystrašených druhov.

Šatka bola z vnútornej strany úplne priehľadná.

Mali pocit, že majú cez seba prehodenú tenkú jemnú pavučinku. Eliške by inokedy takéto kúzlo vyrazilo dych, no teraz jej bolo celkom ukradnuté. Nemala potrebu zahrnúť Adamira otázkami. Ešte nikdy v živote sa tak hrozne nebála ako teraz. Strach prenikal jej telom tak intenzívne, že sa celá triasla ako osika. Ešte stále nevládala nabrať dych.

Bubo jej stihol vyskočiť do náručia a bol na ňu nalepený ako lekvár na sušienke. Ani v najmenšom za ňou nezaostával v panickej hrôze.

Za hustým brečtanovým závesom sa znovu ozval hlasný lomoz.

Pred jaskyňou sa zhromaždili ich prenasledovatelia. Hlboké a hlasné vrčanie ich naplňalo hrôzou. Na stene jaskyne tancovali veľké, strašidelné tiene. Obrovská papuľa s ostrými zubami sa mihala na vlhkej stuchnutej skale.

Eliška od strachu privrela oči.

Vtom sa ozval hrubý, chrapľavý hlas.

„Musíme ich nájsť! Za žiadnych okolností nesmieme dopustiť, aby sa dostali ku kráľovnej! Počujete, vy zdochliny?! Čuchajte, snorte, robte aj nemožné, len mi ich nájdite!“

Chrapľavý hlas vychádzal priamo spreď vchodu jaskyne. Ešte kúsok a ich skrýša bude odhalená.

Eliška od strachu skoro prestala dýchať. Myslela, že sa zadusí.

Pred vchodom začuli hlasné čuchanie.

Zelená ochrana z brečtanu sa poodhrnula a dnu do jaskyne sa vsunul kus obrovského ohyzdného pysku. Prišerný netvor chcel zavetriť ich stopu. Bubo padal do mdlôb a Eliške sa podlamovali kolená.

Len Adamir sa tváril, prekvapujúco, celkom pokojne a pohľadom sa snažil upokojovať aj tých dvoch.

Zrazu z diaľky začuli prichádzať prenikavé písknutie a neidentifikovateľný praskot.

Chrapľavý hlas zúrivo zakričal.

„Rýchlo! Rýchlo za nimi! To sú určite oni!“

Dupot a silné dychčanie sa náhle stratilo v hĺbke rozľahlého lesa.

Nastalo prenikavé ticho.

Nebolo počuť ani závan vetra.

Trojica pod plachtou ešte hodnú chvíľku nepohnuto stála. Akoby nemohli uveriť tomu, že ich prenasledovatelia naozaj zmizli.

„Už sú preč,“ pretrhol dusné ticho Adamir. „Nemusíte sa ničoho báť. Snáď sa tak skoro nevrátia.“

Opatrne z nich zložil jemnú priehľadnú plachtu a tá sa akoby šmahom ruky zmenšila opäť na šatku, ktorú si šikovne previazal naspäť okolo krku.

Oblasť tvorby mladých autorov

Poézia

1. miesto

Martina Aneščíková

Lunapark

Nohami pevne na zemi
Dunivý lunapark v hlave
Čakaj
Hľadaj
Neuhádneš
Žiarivé oči hviezd
Gravitácia ma stáča
Nechcem ísť späť
Kolotoče
Na nich milióny slov
Hudba lunaparku
Nikdy nebude
Mojím snom

Kasíno života

Včera mnou žilo presvedčenie
Že viem všetko
A ako rýchlo
Sa miešajú
A menia karty
V kasíne života
Ako náhle zistíš
Že ty
Včerajší víťaz
Si dnes
Prehral všetko
Čo máš...

Dochádzajú mi triky

2. miesto

Patrícia Michalidesová

Knihy

Stratila som sa medzi tvojou
prvou
a poslednou
v plnej polici

Kto mal tušiť
že mňa si nevyberieš
že tá vedľa je tvoja obľúbená

Vytiahol si inú
užil si s ňou
celý príbeh

Chémia

ako periodická tabuľka
som plná prvkov
ktoré už niekto niekedy objavil

nemá význam skúmať kde a ako
záleží len na tom
aká bude
tvoja reakcia

3. miesto

Ěma Rusiňáková

CHCEM

aby si sa hneval
rozhadzoval rukami
a trieskal dverami
lebo keď sa usmievaš
stojíš príliš ďaleko

tvoje slová
ostávajú vo mne
ako pavučina
zabudnutá prachovkou
po sobotňajšom upratovaní

vždy keď sa o ňu potknem
spomeniem si na pavúka
ktorému si vzal domov

prosím
vráť mu ho
má príliš nízke stropy
a ja nevládzem ich dvíhať

hnevám sa
trieskam dverami
a rozhadzujem rukami
kričím

že nikdy nebudem ako ty

Oblasť tvorby mladých autorov

Próza

1. miesto

Silvia Vrbovská

Valčík

(Úryvok)

Zhrbená žena v čiernom nohavicovom kostýme s tmavým klobúkom na hlave a ošúchanými lodičkami z ešte tmavšej kože zoslabnuto stlačí kľučku na dverách vlastného domu. Ten, zívajúc prázdnotou, zahalený v jesennom podvečere, prijíma svoju majiteľku ako vždy predtým. Teraz je čosi inak. Na stole v kuchyni leží niekoľko pohľadníc, vedľa biele ruže a jedine na jeho kraji pomaly sa roztápajúca sviečka osvetľuje miestnosť. Dodáva jej trochu života, odhaľuje farby a rámiky fotografií, ktoré na komode ležia zahalené vrstvou prachu.

Stará žena si zloží klobúk a ťažkopádne sa posadí ku kuchynskému stolu. Jej unavené oči upriamia pohľad k pohľadniciam a ona si ich už po stý raz začne prezerať. Akoby dúfala, že tam teraz nájde iné slová. Že ich obsah sa zmenil a to, čo bolo pravdou predtým, už pravda nie je. No na jej sklamanie všetko zostáva rovnaké. Tuš guľôčkového pera nevyprchal a s ním ani slová pohľadníc. Žena ich má chuť všetky roztrhať, no namiesto toho kôpku iba rukou zosunie zo stola a pomaly si povzdychne do dlaní. Jej tvár je prázdna, oči prepadnuté a vrásky sa dajú len ťažko spočítať. Keď vtom sa zrazu za ženiným chrbtom ozve buchnutie nasledované rinčaním skla. Od ľaku sa strhne a nasmeruje svoj pohľad na skriňku s fotografiami. Jedna z nich sa ocitla na zemi a rozbila sa. Stará žena by tomu záhadnému javu venovala viac pozornosti, ale momentálne je na to príliš vyčerpaná. Postaví sa zo stoličky a podíde k práve vytvorenému neporiadku. Zosunie sa k zemi na kolená. Sklo obklopujúce rámik je rozbité na milión malých kúskov a roztrúsené po zemi. To sa už nikdy nepodarí dať znovu

do pôvodného stavu, vzdychne si a vezme rámik s tým, že ho vráti na pôvodné miesto. Z rámiku však vypadne fotka a pristane na zemi. Žena presne vie, o akú fotografiu ide. *But I can't help falling in love with you...* – 1963 znie signovanie. Fotografiu zodvihne a do očí sa jej nahrnú slzy. Krásna blondínka v bodkovaných šatách a prenikavých červených lodičkách žiariacich leskom je tu navždy zamrazená v tanci s hnedookým mladíkom, ktorý ju vo valčíku jemne drží za pás a venuje jej celú svoju pozornosť. Akoby nič iné v tom momente nebolo dôležité. Len oni... Žena spoznáva blondínku na fotografii. Prirodzene, veď je to ona sama. A kto je ten mladík? Už len spomienka. Žena si však nemôže nevšimnúť ešte jednu vec. Starý gramofón, ktorý čosi prehráva za chrchtami mladých.

Wise men say, only fools rush in... Počuje zrazu starena hrať slová Presleyho piesne. Známa melódia sa dostane do jej uší a ona sa postaví do tanca. Krok vpred, krok vzad, naklonenie na stranu a znovu krok vpred, krok vzad. Usmeje sa. Slzy vyschnú a ošúchané lodičky z tmavej kože sú zrazu nové. Dom je presvetlený a starena už netancuje sama. V objatí s hlavou na mužskom ramene sa pomaly, pomaly pohybujú v tónoch hudby.

Shall I stay? Na stole leží hrubý lekársky záznam a zdá sa, že starena na chvíľu naň uprela pohľad. Akoby bol tým najdôležitejším v miestnosti. Mužovi nevidí do tváre, no neporiadok z papierov na stole ju znepokojuje. Chvíľa však trvá kratšie ako spomienka a papiere zmiznú.

Like a river flows. S tónmi hudby žena, ktorej vrásky z časti tváre ubudli, začuje detský smiech. V jej okolí pobejú deti v predškolskom veku. Za stolom sedí tridsiatnička a dojí to najmladšie. Starena stále tancujúca s mužom sa na ňu usmeje. Cíti, že v miestnosti je radosť a to sa stáva tým najdôležitejším.

2. miesto

Daniela Adamovičová

Lalia

(Úryvok)

Žiarivý kvet sa týčil uprostred čarovného lesa. Nebol veľký a podobal sa tisícim iných kvetov, ale len svojou veľkosťou. Stonka a listy mu svietili do zelena a pumpovali život svojmu okoliu, aby mohlo rásť spolu s ním. Listy kvetiny dávali lesu nezameniteľnú atmosféru. Všetko vyzeralo úplne v poriadku. Až na to, že to tak nebolo. Čo narušilo pokoj čarovného lesa?

„Počkaj, ocko, ešte aj tebe urobím veniec na hlavu!“ zvolalo malé dievčatko. Nebolo veľké a podobalo sa stovkám iných dievčat. Malo dlhé zlatisté vlasy a smaragdové oči. Čuplo si do trávy a trhlo margarétky, aby mohlo urobiť ešte jeden veniec. Otec aj ona chodievali pravidelne do lesa a vždy objavovali nové kúty, no dieťaťu sa zdalo, že už ho celý prešli minimálne dvakrát. Vždy vyšliapali na nejaký kopec, aby mali rozhľad. Ale na čo mali tak úpenlivo hľadieť? Čo otec hľadá v tom lese, že sa doň neustále vracia? A prečo sa mu úsmev vytratí v krajine stromov? Veď je tam tak krásne. Tieto otázky vírili dievčine v hlave počas pletenia venca.

„Tu sa nakloň, už ho mám hotový,“ naťahovalo rúčky s kvetinovou korunkou. Otec si kľakol na jednu nohu a pousmial sa: „Ďakujem, princezná moja. Smiem ako tvoj rytier nosiť tento cenný dar na svojej hlave?“ „Áno, musíš. Veď som ho robila pre teba,“ opätovalo úsmev a položilo veniec na otcovu blondavú hlavu. Obaja sa zachichotali, muž vzal dievča na ruky a zatočil ním hore vo vzduchu.

Na ďalší deň sa rozhodli zbierať huby. Zašli hlbšie do lesa, aby dnes neodišli naprázdno. Mohutné koruny stromov bránili prenikaniu slnečných lúčov a prinášali tak blahodarný tieň. Lily sa zadívala na jednu z nich začala premýšľať. *Taká veľká koruna. To stromom nezavadzia? Mne by to asi prekážalo, stále by mi padala. Žeby*

to bolo tým, že sú staršie, tak majú väčšiu korunu? Tiež si budem musieť plieť väčšie vence, keď vyrastiem. Z myšlienok ju vytrhlo ticho. Preľakla sa. Otec si vždy pohmkával nejakú pesničku, keď premýšľal. Čo teraz?

„Ocko? Kde si?“ zakričalo do prázdna. Nik na volanie neodpovedal. Ani samotná ozvena. Rozbehla sa lesnou cestičkou s nádejou, že bude niekde nablízku. Zadýchaná lapala po dychu a oprela sa o najbližší kmeň stromu. Tu si všimla, že je všade navôkol príliš veľa zelene. Tu ešte nebola. Zadívala sa na krík pred sebou a vtom na ňu žmurkli veľké zelené oči. Od ľaku vykrikla tak nahlas, že aj skrývajúci sa jej zľakol.

„Vydesila si ma, už nekrič toľko,“ oprašovala si skrývajúca sa svoj odev. A podišla k Lily. „Volám sa Petúnia a je mi ctou ťa spoznať,“ jemne nadvihla šaty a uklonila sa, „už dlho sa snažím s tebou porozprávať. O otca sa neboj, ten je v poriadku. Mala by si niečo vedieť.“ Prekvapená Lily ani nenašla vhodné slová. Vyľakaná a prekvapená zo seba len dostala: „Lily. Ja sa volám Lily.“ To už ju ale Petúnia niekam ťahala. „Áno, ja viem, ako sa voláš. To vie každý, si predsa dcéra tej so smaragdovými očami. Si dcéra kráľovnej. Myslím si, že tvoj otec ti nič nepovedal, však?“ „Čo mi nepovedal? A akej kráľovnej? Ja som svoju mamu nikdy nevidela. Vravel mi, že odišla za prácou a že sa raz vráti,“ smutne si povzdychla.

3. miesto

Daniela Strihanová

Tajomstvá temných sfér

(Úryvok z novely)

„Vy musíte byť Helene Amselová.”

Riaditeľ sa zoširoka usmial, keď si sadol na stoličku a rozťahol ruky na uvítanie. Helene sa na sekundu rozhliadla po sivých stenách a prázdnej miestnosti, než sa pozrela späť na svojho nového zamestnávateľa. Keď jej zavolať, jeho hlas znel naliehavo, ale teraz keď ho počula rozprávať, zdalo sa, že to bol jednoducho jeho spôsob reči. Oči mu stále lietali k dverám, aj keď sa sebavedomo usmieval, akoby to stačilo na zakrytie jeho nervozity. Nie z nej, to vedela povedať, ale vzhľadom na to, že boli vo väznici s najvyššou ostražitosťou v krajine, jeho stála nervozita nebola až taká zvláštna.

„Je mi potešením,” povedala Helene.

„Nie, potešenie je na mojej strane,” odpovedal muž, „aby som mal pred sebou medzinárodne uznávaného psychiatra – musím povedať, že som si nemyslel, že by ste s príchodom súhlasili. Nedostávate veľa pracovných príležitostí?”

Napriek tomu, že roky počúvala komplimenty, stále celkom nevedela, ako na ne reagovať. Vynikala v akomkoľvek predmete, ktorý za život vyskúšala, ale medicína bola najzábavnejšia. Všetky dni na vysokej škole strávila ukrytá v knižniciach, kým si nezapamätala všetko, čo mohla. Niežeby existovalo mnoho iných spôsobov, ako stráviť vysokoškolské roky – začala ako trinásťročná a skončila ako osemnásťročná. Pracovné ponuky prúdili jedna za druhou a začala pracovať, aj keď sa na ňu pacienti často pozerali ako na dieťa. Vždy to bol zvláštny pocit, vzhľadom na to, že nikdy nemala dovolené takým dieťaťom byť.

„Potrebovala som zmeniť tempo,” povedala a neprítomne hľadela na mreže na jedinom okne v miestnosti. Keď sa na neho pozrela, opäť sa hral s prstami. „Okrem toho to znelo, akoby ste naozaj potrebovali niekoho rýchlo nájsť.”

„Potreboval,” povedal, „som rád, že ste ponuku prijali. Byť riaditeľom je dosť ťažké, ale úprimne povedané, v týchto dňoch som bol s rozumom v koncoch. Som si istý, že ste už počuli o našom súčasnom väzňovi, takže si viete predstaviť, pod akým tlakom som.”

„Nathan Parker,” zamyslela sa.

„Sám diabol,” striasol sa.

A dôvod, prečo tu bola.

V týchto dňoch sa cítila znečitlivená iba vtedy, keď išla do práce a prišla domov do práce. Bolo to únavné, únava z toho všetkého jej presakovala do kostí, hrkotala pri každom jej kroku ako drevená bábka. Vystupovala, aj keď dýchala, bola taká zaneprázdnená držaním váhy sveta, že niekedy bolo ťažké udržať svoje plecia rovné. Ale držala. Vždy držala. Nakoniec, kým bola, keď nie dokonalou?

Keď jej zavolať riaditeľ väznice v Brooksville, logicky vedela, že nie je veľa dôvodov povedať áno. Za jej súčasnú prácu ju platili viac, televízne programy ju žiadali, aby prišla predviesť svoje takzvané kúzla, zo dňa na deň sa stávala známejšou. Žiadna príčetná osoba by to nevymenila za prácu, v ktorej by bola každý deň v nebezpečenstve, ktorá by ju prinútila zmiznúť z očí verejnosti. Možno práve preto povedala áno.

Riaditeľ povedal, že potrebovali, aby prišla okamžite, a keď zapla televíziu, videla prečo. Tvár Nathana Parkera bola všade, ten istý klip, ako ho vťahujú do policajného auta. Jeho zoznam zločinov bol dlhší, než kedy počula, ale to, čo jej skutočne utkvelo v hlave, bol jeho výraz. Spôsob, akým sa stále tak lenivo usmieval, ako znudený lev naťahujúci sa na horúcom slnku. Vo svete ho nezaujímali ľudia, ktorí mu nadávali, ani mnohonásobné doživotné tresty, ktoré si mal odpykať.

Oblasť tvorby najmladších autorov

Poézia

1. miesto

Natália Točeková

zamilovaná

v hrdle ti kvitnú slová
snažíš sa ich prehltnúť
sliny rozmočia lupienky
všetko skomolia
zabúdaš chodiť jesť piť
rozmýšľať
pravidlá nechávaš v lavici
motýle z brucha
zrazu skáču
šplhajú sa nahor
už ich každý vidí

v tvojich očiach

xxx

Tiene sa s nami hrajú na schovávačku
hľadám ako prvá
prázdno ma predbehne
žiarovka na mňa kričí
roztrhla mi moju bezpečnú tmu

vietor opäť všetko prekrútil
naráža do očí
pravda sa rozbila na ľadové kúsky

chlad ma robí nahou
mesiac si ma prezerá
zlomenú tichom

hanba je búrka

2. miesto

Lenka Starinská

mytológia

uviazli v antických stĺpoch
ich pravda o svete
nebude viac vypovedaná
v tógach vyšité príbehy
dnes už nikto nehľadá
jediné čo na Olympe uvidíš
budú oblaky

báje sa stali spomienkami
ľudí z mramoru

xxx

veľký voz mal nehodu
vypadli z neho hviezdy
narástli z nich slnečnice
teraz chcú stále svietiť

cez deň kradnú svetlo slnku
v noci mesiacu

na jeseň si vyplačú všetky semená

3. miesto

Izabela Bibzová

hojdačka

kolíše sa v jemnom vetre
nemá koho nieŤ
s hlavou prilepenou k zemi si na ňu sadnem
odrazím sa
otvorím oči
zlé myšlienky hneď odoženie vietor
raz som hore a raz zasa dole
cítim sa voľná
zbavená tiaže
klebetím s hviezdami

zoskočím
v hlave mám konečne jasno

xxx

celé roky zavretá v časopriestore
sama
často
vynechávaná nenávidená nevyspatá
jedinou jej kamarátkou je kostolná veža
nikdy na jej hodinách nezabudne
posunúť ručičky dopredu

v noci si spolu tajne spievajú
tik-tak, tik-tak, tik-tak
tak tak tak

strážkyňa času

Oblasť tvorby najmladších autorov

Próza

1. miesto

Lenka Starinská

O načúvacích prístrojoch

Mnohí ľudia prispievajú na charitu. A dobre robia. Málokto však vie, že jedna dôležitá dobročinná zbierka ešte nevznikla, a to zbierka na načúvacie prístroje pre babky v kostoloch. Vysvetlím.

Na Zelený štvrtok sme s bratom a so starkou prišli do kostola skôr, aby sme stihli aj ruženec. Ale aký to bol ruženec! Podľa mňa ani sama Panna Mária nevedela, či ju ešte zdravia alebo už má za nás prosieť teraz i v hodinu smrti našej. Amen.

Vtipné je aj počúvať ich operné árie. Teda ak nemáte to šťastie a za vami nesedí vŕzgajúca stará bránka. Vtedy si vaše uši vedľa ľahko predstaviť asi štyridsať percent Ježišovho utrpenia. Dirigentka zboru pani Adela má čo robiť, aby prehlušila ich spev. Môže si však na chóre aj hlasivky vyžmýkať, je to jedno. Aj tak všetky veriace budú spievať o pol doby neskôr.

Aj birmovanci po babičkách trochu neisto pozerali, ale mali na to iné dôvody. Pán farár im mal dnes umývať nohy. Mnohým iste prebehla myšľou otázka: Určite som si tie nohy umyl? Aj ostrihal nechty? Pri tej predstave sa uškriem, ale to už na mňa jeden z birmovancov zazerá. Rýchlo odvrátim pohľad.

Zaujíma ma, či aj pán farár počuje tie škrekoty. Vransy zase začali: ubiii caritaaas et amooourrr... Adela sa konečne dostane k spevu. Počuť ju len preto, lebo spieva sólo. A aj preto, že text tohto sóla babky v tých svojich historických modlitebných knižkách nemajú.

Nič v zlom, starších ľudí mám rada. Preto musím spomenúť aj výnimky. Niektoré starenky vedľa spievať, ale ťahajú tak vysoko, že sa môžem udusiť vlastnými slinami, aj tak ten tón nechytím. Už som sa ale naučila byť v správnych dobách ticho.

Ak by každá babka mala adekvátny načúvací prístroj, nemuseli by sa pretekať, ktorá začne najskôr a správne. A určite by bolo menej tých, čo nespievajú, lebo každý ide inak.

Spievajúce babky, nástroj hromadnej skazy. No nie je to ich chyba. Predstavujem si, ako budem spievať v ich veku ja a myslím si, že to bude ešte horšie. Nechajme teda babky spievať! Hodinu to naše uši hádam prežijú. Ak nie, tak sa zmení len to, že bude dlhší rad na krčno-ušnosnom v našej nemocnici...

2. miesto

Sofia Mária Danielovičová

Slimák

„Slimák, slimák, vystrč rožky...“

Obyčajná detská riekanka. Veľa ľudí to skúša na slimáky, prosíka, ale odozva žiadna, lebo slimáka to vyrušuje, a preto radšej zalezie do ulity.

No nevedela by som to, keby som nezbadala dvoch chalanov, ktorí spievali tú istú pesničku konkrétnemu slimákovi.

Všetko to začalo takto... Keď som sa prechádzala v parku po chodníku, stretla som dvoch chlapcov, ktorí niečo nahlas rozprávali, trochu sa to podobalo na spev. Čudné, pomyslela som si...

Keď som sa prizrela bližšie, zistila som, že to „rozprávajú“ slimákovi.

Vyprskla som na nich, že ma bolia uši a slimáka určite tiež z toho ich neurčitého prejavu. Začali sa smiať: „Slimák, veď ten nemá uši! A keby mal, boleli by ho z teba! Z tvojho rozčuľovania sa!“

Nedokázala som ovládať svoj hnev. Začala som rozhadzovať rukami, kopat' nohami a náhodou som zakopla o slimáka. Ten letel a letel, až pristál na konári lipy.

Chlapci stíchli a radšej odišli. Keď som sa upokojila, ani neviem ako, vyšplhala som sa na tú lipu a zachránila chudáka slimáka.

Keď som ho zniesla dole, začala som spievať: „Slimák, slimák, vystrč rožky...“ Slimák zvedavo vystrčil najprv jedno oko a po chvíli aj druhé.

Keď si bol istý, že je v bezpečí, vyliezol takmer celý z hnedožltej ulity. Pomaly sa začal posúvať po mojej ruke. Nechcela som ho odobrať z ruky, ale už som musela ísť domov.

Položila som ho jemne do trávy a zamávala mu na rozlúčku. Pokýval „rožkami“, akoby mi rozumel.

Ten slimačí sliz ešte aj dnes cítim na ruke. Ale stálo to za to! No povedzte, komu sa podarí vidieť to, ako slimák na povel vystrčí rožky.

3.miesto

Natália Točeková

Domy pre ľudské mysle

Sú plné bytostí, ktoré slovami rozbíjajú okná a búrajú steny. Utečú, akoby to bola chyba domu, že neustál ich silu. Neporiadok sa považuje všade. Upratať si ho vie každý sám, ale dvere sa už neotvoría. Okolo môjho príbytku ležia kúsky zlomených kľúčov a viditeľné stopy vandalizmu. Listy vypľuté schránkou sa kopia v záhrade. Bojujú o moju pozornosť.

Vyhýbam sa cudzím tieňom. Nechcem, aby sa spojili do jednej tmavej obludy. Aj malá príšera stačí, aby zničila všetko.

Nad hlavou mi lietajú chyby. Snažím sa ich natlačiť do kapucne, aby si to nikto nevšimol. Veľa vecí sa dá skryť pod oblečenie, pod kožu. Taška prevesená na ramene je čoraz ťažšia. Vlečiem si v nej všetko domov. Samota má svoju vlastnú váhu. Spoločnosť mi robí len hudba v slúchadlách.

Rozmýšľam nad poslednými okienkami v mojej krížovke. Písmená sa mi zdajú zložitejšie a zo slov sú zrazu hádanky. Atrament na prstoch sa rozmazal, ostali po ňom len žilky – ako korene stromov.

Zimomriavky zabalené v čiernom obleku držia smútok. Oči počítajú mravce, ktoré utiekli pred topánkami. Cesta je rovnaká, ale predsa iná. Vzduch mi chce niečo prezradiť, ale hmla, v ktorej som uviazla, ju nepustí. Bráni sa zo všetkých síl.

Prudko do niečoho nabúram. Opravujem, do niekoho. Chcem sa len ospravedlniť a pokračovať ďalej. Keď zdvihnem zrak, z môjho tela je socha, ktorá však cíti každý jeden nerv v tele. Čo sa o osobe oproti mne nedá povedať. Nohy skrýva pod kockovanou dekou. Prsty na rukách hladia kolesá, ktoré pripomínajú ťažký vodný mlyn. Tento mlyn nezbiera vodu, ale je zdrojom pohybu. Nie jednoduchého. Tej osobe to zjavne neprekáža. Na tvári úsmev, ktorým sa dá ľahko nakaziť. Líca červené, nie od zimy, ale od smiechu. Dva vrkoče, ako plaché a roztopašné deti, zakončené červenou mašľou. O jej telo sa opierajú slnečné lúče, ktoré siahajú až k mojím rukám. Je zázrak, že sa prešmykli cez mračná. Zaliezajú mi pod čiapku až do tmných nástrah mozgu. Odháňajú slzy. Malé päťročné dievčatko vo mne sa vrátilo späť a ja už nikdy nedovolím, aby odišlo.

Bránka chrapľavo zaspievala, bolo to krátke vyznanie tichu. Spomeniem si na dievča na vozíku, z ktorého sršal život.

Domy pre ľudské mysle sú plné krásnych bytostí, ktoré slovami zaceľujú rozbité okná a stavajú zbúrané steny. Zostávajú...

